

Učebné osnovy pre stredné odborné školy

SPOLOČENSKOVEDNÝ SEMINÁR
(voliteľný predmet)

Učebné osnovy schválilo Ministerstvo školstva a vedy
Slovenskej republiky pod číslom 2172/1993 – 31
dňa 14. 4.1993 s platnosťou od 1. septembra 1993

SPOLOČENSKOVEDNÝ SEMINÁR

I. Charakteristika a ciele predmetu

Spoločenskovedný seminár je určený predovšetkým študentom, ktorí majú záujem o spoločenskovednú problematiku, chcú sa jej venovať v štúdiu na vysokej škole alebo pomaturitných odboroch. V nadväznosti na predmet občianska náuka je seminár koncipovaný tak, aby poskytoval široké možnosti pre rozširovanie a prehĺbovanie, systematizáciu zovšeobecňovanie vedomostí, ktoré systematizáciu a zovšeobecňovanie vedomostí, ktoré si študenti osvojili v povinnom predmete.

Návrh obsahových okruhov:

- problematika psychologická
- problematika sociologická
- problematika ekonomická
- problematika štátoprávna
- problematika ľudských práv
- problematika politologická
- problematika filozofická
- problematika religionistická
- problematika rétoriky
- problematika logiky

Z rámcovo naznačeného obsahu vyplýva to, že nemusí byť vyčerpaný v plnej šírke počas jedného školského roka, záleží len na učiteľovi, ako si konečnú podobu seminára upraví sám. Jeho rozhodnutie, t.j. výber tematických okruhov, stanovenie pomeru medzi látkou známou a novou, ich časová dotácia a následnosť výkladu, ako i výber a usporiadanie poznatkov vo vnútri každej tematiky, by malo odrážať potreby študentov (ich záujmy, voľbu vysokoškolského štúdia), ich intelektuálnu úroveň, odborné zameranie vyučujúceho a možnosti školy.

Okrem osvojovania vedomostí je cieľom seminára systematické rozvíjanie zručností a návykov študentov a ich uplatňovanie v ústnom a písomnom prejave.

Výučba spoločenskovedného seminára dopĺňa povinnú výučbu predmetu občianska náuka, smeruje k integrácii poznatkov a metodologických postupov a vytvára tak u študentov základ pre vlastné formovanie názorov na svet, v ktorom žijú, na spoločnosť a človeka, na chápanie vzťahov medzi jedincom, spoločnosťou a svetom.

II. Obsah

1. Spoločenské vedy. Základná informácia z metodológie vied. Systém vied. Prírodné, spoločenské vedy a filozofia. Človek – predmet skúmania psychológie a sociológie. Hodnoty a normy v živote ľudí – etika a právo. Materiálne a duchovné stránky života ľudí – ekonómia a filozofia.
2. Základy rétoriky a spoločenského vystupovania. Prejav, referát, argumentácia, dialóg, spor. Základy spoločenského protokolu – vystupovanie na verejnosti, spoločenské udalosti.

3. Psychológia. Predmet, metódy skúmania, pojmový aparát. Úlohy psychológie, odvetvia psychológie.
4. Človek ako osobnosť. Vymedzenie pojmu osobnosť. Psychika človeka. Vlastnosti osobnosti: aktivačno - motivačné, výkonové, dynamické aspekty, vzťahovo - postojové vlastnosti.
5. Podmienky formovania osobnosti: biologické, spoločenské, výchova a sebvýchova.
6. Psychické schopnosti (inteligencia, pamäť, predstavivosť, tvorivosť). Psychická regulácia. Sebapoznávanie. Metódy racionálneho učenia sa. Psychológia úspechu.
7. Sociológia ako veda: skupinový život a sociálna väzba, prirodzené skupiny a účelové združenia. Sociálne činnosti a vzťahy.
8. Osobnosť a socializácia. Sociálne usporiadanie života ľudí. Etnické príbuzenské, priestorové usporiadanie. Mesto, vidiek. Ekonomicko-politický rozmer (zdroj obživy).
9. Sociálna stratifikácia, sociálne rozdiely a nerovnosti, inštitúcie. Zájmy a záujmové skupiny, sociálne konflikty a moc. Prostriedky sociálneho protestu a verejnej mienky.
10. Občan – jeho zodpovednosť, občianska statočnosť: integrujúci vplyv kultúry, vedy, náboženstva a informácií na spoločný život ľudí.
11. Sociálne zmena – sociálne hnutia, združenia. Meniaci sa svet. Globálne problémy ľudstva: „tretia vlna“.
12. Ekológia a ekonomika. Predmet ekológie. Členenie ekológie: špeciálne ekonomické vedy. Vývoj ekonomického myslenia.
13. Výrobné faktory. Typy ekonomík, princípy fungovania ekonomiky. Ekonomické funkcie štátu v trhovej ekonomike. Úloha peňazí. Kapitál.
14. Národné hospodárstvo a svetové hospodárstvo. Porovnávanie ekonomík v svetovom hospodárstve. Integrované procesy v Európe a vo svete. Medzinárodný menový fond. Svetová banka, Európske spoločenstvá, Európske združenie voľného obchodu.
15. Formy podnikania. Právne úpravy podnikania. Ekonomické, právne, sociálne aspekty podnikania.
16. Vznik a podstata práva. Právne koncepcie v dejinách. Právny štát. Základné práva a povinnosti.
17. Analýza základných právnych dokumentov. Magna charta: Deklarácia práv človeka a občana, Ústava USA, (Charta OSN) – Všeobecná deklarácia ľudských práv. Listina základných práv a slobôd.
18. Štátne právo: zriadenie, legislatívny proces, štátne orgány, politické strany a hnutia. Úloha súdu a prokuratúry.

19. Odvetvia práva: rodinné, občianske, ochrana spotrebiteľov, pracovné trestné. Orgány miestnej správy a samosprávy.
20. Základy politológie. Teória politiky a politických systémov. Medzinárodné vzťahy ako systém.
21. Filozofia a veda. Filozofia – metódy filozofického myslenia. Filozofické disciplíny.
22. Vznik filozofie, Antická, indická, čínska – spoločné znaky a odlišnosti.
23. Antická filozofia. Vznik kresťanstva a jeho filozofické východiská.
24. Novoveké filozofické myslenie, renesancia, empirizmus, racionalizmus.
25. Osvietenstvo – európske a v našich krajinách.
26. Nemecká klasická filozofia.
27. Filozofia 19. a 20. storočia. Súčasná filozofia. Filozofia liberalizmu a konzervatizmu.
28. Religionistika, základné náboženské štruktúry, klasifikácia náboženstiev.
29. Ľudstvo v 21. storočí. Integrované a dezintegrované procesy. Problémy zachovania života.
30. Základy neformálnej logiky.

III. Poznámky k riadeniu procesu

Obsah navrhnutých tematických okruhov si bude koncipovať každý vyučujúci samostatne podľa aktuálnej situácie a potreby. Určenie hodinovej dotácie pre jednotlivé tematické okruhy bude v kompetencii učiteľa.

Odporúčame využívať také metódy a formy práce, ktoré podnecujú študentov k aktívnym, samostatným činnostiam a predstavujú i dôležitú súčasť prípravy na maturitnú skúšku (napr. vyhľadávanie informačných zdrojov a ich spracúvanie, zadávanie referátov, seminárnych prác a tém k diskusiám s ohľadom na záujmy študentov, využívanie besied s odborníkmi, exkurzií a pod.).

Keďže sa Spoločenskovedný seminár klasifikovať nebude, podmienkou zápisu jeho absolvovania bude pravidelná účasť a záverečná seminárna práca z navrhovanej problematiky v rámci predmetu.